

Karel Havlíček Borovský - Tyrolské elegie

analýza uměleckého textu

I. část:

literární druh

lyrika

literární žánr

satirická báseň

téma a motivy

Tyrolsko, exil, deportace, vlastenectví, úřady, vláda, Alpy, Čechy, měsíc, matka, žena, sestra, dcera, lítost, občan, Alexander Bach, noc, "zdravotní pobyt", věznění

kompoziční výstavba

retrospektivní, text členěn na 9 zpěvů

II. část:

vypravěč/lyrický subjekt

přímý vypravěč - autor líčí své zážitky

postavy

Karel Havlíček Borovský - autor sám, český novinář, spisovatel, vlastenecký politik - za svou politickou činnost je vyhnán do exilu

Alexander Bach - ztělesňuje habsburské mocnářství a absolutistickou státní správu

veršová výstavba

9 zpěvů, v každém zpěvu sloky, v každé sloce 4 verše

Převážně rým přerývaný (ABCB)

III. část:

jazykové prostředky a jejich funkce

Časté nespisovné výrazy, místy vulgarismy (*jak naše svatá církev, ejhle! policajti...*) - autorovou cílovou skupinou zřejmě nebyla pouze obrozená inteligence, ale i širší veřejnost. Mnoho germanismů a německých frází (*muštr delikventů, nemohu žandarmům s flintami*) - to vypovídá o dominantní roli, kterou tehdy hrál německý jazyk v české společnosti. Užívána přímá řeč (*stáli dávno před domem: "Milí braši! maličké strpení, hned již pojedem!"*)

tropy a figury a jejich funkce

personifikace - Sviť, měsíčku, polehoučku skrz ten hustý mrak

ironie - *Neb ti všichni blíže dveří posud stáli stráž, aby měla tato smutná scéna císařskou stafáž!*

přírovnání - *Bach mi píše jako doktor; Dolů jako s věže cesta plytká*

apostrofa - *Ach! ty světe, obrácený světe!; Ach, ty vládo, převrácená vládo!*

umělecké prostředky text ozvláštňují a dodávají mu na unikátnosti - autor jimi ukazuje svůj charakteristický způsob psaní

literárněhistorický kontext

kontext autorovy tvorby

Karel Havlíček Borovský se narodil roku 1821 ve vesnici Borová. Studoval filosofii v Praze a později vstoupil do kněžského semináře, jeho pokus o církevní kariéru ale skončil vyhazovem. Nakonec se prosadil především jako novinář. Právě jeho novinářská práce, která byla mezi čtenáři natolik oblíbená, že mu dovolila založit si své vlastní noviny, mu vydláždila cestu do politiky - nadšeným zastáncem české národní myšlenky. Jeho konflikt s vládními orgány nakonec vyvrcholil v díle popsanou deportací do Tyrolska. Tyrolské elegie mohly být zveřejněny nejdříve 6 let po jeho smrti. Mezi jeho další tvorbu patří např. Křest svatého Vladimíra, Epigramy či Král Lávro.

literární/obecně kulturní kontext

Tyrolské elegie byly vydány roku 1861. Patří do období národního obrození. Dílo má tedy charakter kritiky stávajících společenských poměrů a nabádá čtenáře k vlastenectví. Báseň byla napsána v době bachovské absolutismu, kdy po neúspěšných pokusů o revoluce v letech 1848-1849 se byl v Rakousku obnoven konzervativní, autokratický způsob vlády - mimo jiné fungovala cenzura a někteří "disidenti", jako Borovský, byli deportováni.

hodnocení (zdůvodněný názor)

Tyrolské Elegie jsou bezesporu, dle mého názoru především historicky, zajímavým dílem. Mně nejvíce zaujal autorův osobní pohled na tehdejší společensko-politickou situaci, kterou tímto dílem budoucím generacím poodhaluje. Význam tohoto díla vidím převážně v přibližování a zosobňování lidí žijících v minulosti. Pozitivní je také to, že Borovského humor je po téměř 200 letech stále vtipný. Co mně na básni asi nejvíce vadilo je, překvapivě, její délka. Ta je sice svým krátkým rozsahem, pro studenta, který má mnoho na pilno, přívětivá, ale někdy je bohužel až moc stručná. Ale i vzhledem k její až přespříliš krátké délce musím Tyrolské elegie každému doporučit.